EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROJÄRJESTELMÄ

EUROOPAN KESKUSPANKIN LAUSUNTO,

annettu 8 päivänä helmikuuta 2013,

käteismaksujen rajoittamisesta palkanmaksussa

(CON/2013/11)

Johdanto ja oikeusperusta

Euroopan keskuspankki (EKP) vastaanotti 11 päivänä tammikuuta 2013 työ- ja elinkeinoministeriöltä pyynnön antaa lausunto esityksestä laiksi työsopimuslain 2 luvun 16 §:n muuttamisesta[1] sekä kirjanpitolain 2 luvun ja 8 luvun 4 §:n muuttamisesta[2] (jäljempänä ’lakiehdotus’ tai ’ehdotettu laki’).

EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 127 artiklan 4 kohtaan ja 282 artiklan 5 kohtaan sekä jäsenmaiden velvollisuudesta kuulla Euroopan keskuspankkia suunnitelmista lainsäädännöksi 29 päivänä kesäkuuta 1998 tehdyn neuvoston päätöksen 98/415/EY[3] 2 artiklan 1 kohdan toiseen luetelmakohtaan, sillä lakiehdotus liittyy maksuvälineisiin. Tämän lausunnon on antanut EKP:n neuvosto Euroopan keskuspankin työjärjestyksen 17.5 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

1. Lakiehdotuksen tavoite

Lakiehdotus on osa valtioneuvoston tehostettua harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelmaa vuosille 2012–2015[4], jonka tavoitteena on muun muassa veronkierron estäminen. Ehdotetun lain mukaan palkka tulisi pääsääntöisesti aina maksaa työntekijän osoittamalle pankkitilille. Tavoitteena on vähentää käteisen rahan käyttöä ja sitä kautta vaikeuttaa pimeiden palkkojen maksua.

2. Yleiset huomautukset

2.1 EKP toteaa, että ehdotettu laki on unionin lainsäädännön mukainen[5], ja erityisesti 3 päivänä toukokuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 johdanto-osan 19 kappaleen mukainen[6], jonka mukaan ”jäsenvaltioiden yleisistä syistä käyttöön ottamat seteleissä ja metallirahoissa maksamista koskevat rajoitukset eivät ole yhteensopimattomia euroseteleiden ja -

1 Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

2 Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

3 EYVL L 189, 3.7.1998, s. 42.

4 Tehostettu harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelma vuosille 2012–2015, valtioneuvoston periaatepäätös 19.1.2012.

5 Ks. lausunnon CON/2010/36 2.3.2 kohta ja lausunnon CON/2012/33 2.1 kohta. Kaikki EKP:n lausunnot julkaistaan EKP:n verkkosivuilla www.ecb.europa.eu.

6 EYVL L 139, 11.5.1998, s. 1.

metallirahojen laillisen maksuvälineaseman kanssa, edellyttäen että muita laillisia keinoja rahamääräisten velkojen maksamiseen on käytettävissä". EKP toteaa myös, että: i) kyseisiä muita laillisia keinoja rahamääräisten velkojen maksamiseen – siis muita kuin käteinen raha – on käytettävissä Suomessa ja ii) lakiehdotuksen tavoitetta estää veronkiertoa voidaan pitää yleisenä syynä, jolla on enemmän painoarvoa kuin käteismaksujen rajoitusten vaikutuksilla.

2.2 Käteismaksujen rajoitusten olisi kuitenkin oltava oikeassa suhteessa niillä pyrittäviin tavoitteisiin, eikä niiden tulisi rajoittaa käteisellä maksamista enempää kuin on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, erityisesti kun otetaan huomioon, että ehdotetun lain rajoittavat toimenpiteet voivat myös vaikuttaa maksuihin, joiden arvo on suhteellisen vähäinen. Ehdotettujen käteismaksujen rajoitusten vaikutuksia olisi arvioitava tarkoin suhteessa ehdotetuista rajoituksista odotettavissa olevaan yleiseen hyötyyn.

3. Erityiset huomautukset

3.1 EKP ymmärtää, että ehdotetut käteismaksujen rajoitukset vaikuttaisivat vain palkkojen maksuun eivätkä muihin liiketoimiin liittyviin käteismaksuihin (kuten yritysten välisiin tai yritysten ja asiakkaiden välisiin käteismaksuihin).

3.2 EKP panee merkille, että lakiehdotuksen mukaan palkkojen maksu käteisellä olisi edelleen sallittu "pakottavista syistä". Vaikka ehdotetussa laissa ei määritellä "pakottavia syitä", viitataan esitöissä tilanteisiin, joissa palkka ei työnantajasta riippumattomista syistä muuten olisi työntekijän nostettavissa palkanmaksukauden päättyessä tai sovitussa ajassa (esim. kun työsopimus puretaan välittömin oikeusvaikutuksin), sekä tilanteisiin, joissa työntekijällä ei ole pankkitiliä.

3.3 EKP panee lisäksi merkille, että ehdotetun lain soveltaminen ei johtaisi siihen, että työntekijän olisi avattava pankkitili saadakseen palkkansa vaan työntekijät, joilla ei ole pankkitiliä, olisivat yhä oikeutettuja saamaan palkkansa käteisessä rahassa. EKP panee myös merkille, että palkan maksaminen käteisellä ei ehdotetun lain mukaan olisi rangaistavaa; työnantaja voitaisiin tuomita kirjanpitorikkomuksesta sakkoon ainoastaan tapauksissa, joissa hän on laiminlyönyt velvollisuutensa liittää selvitys kirjanpitoon käteisenä rahana maksetusta palkasta.

3.4 EKP panee merkille, että lakiehdotuksen esitöiden mukaan käteismaksut ja mittavien käteisvarojen hallussapito eivät ole normaalia yritystoimintaa Suomessa.

3.5 EKP panee myös merkille, että työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt kattavan selvityksen ehdotettujen rajoitusten odotetuista taloudellisista vaikutuksista[7]. Selvityksen mukaan ehdotettu laki johtaisi vain vähäisiin lisäkustannuksiin pienelle määrälle työnantajia, kun taas suurelle osalle työnantajista ei koituisi ollenkaan lisäkustannuksia, koska palkan maksaminen pankkitilille on jo suurelta osin voimassa oleva käytäntö Suomessa.

3.6 Näin ollen EKP katsoo, että edellä kuvatut ehdotetut käteismaksujen rajoitukset vaikuttaisivat olevan oikeassa suhteessa ehdotetulla lailla saavutettaviin tavoitteisiin.

---

7 Ks. luonnos hallituksen esitykseksi, "3. Esityksen vaikutukset" -osio, jossa käsitellään ehdotuksen odotettavissa olevia taloudellisia vaikutuksia..

Tämä lausunto julkaistaan EKP:n verkkosivuilla.

Tehty Frankfurt am Mainissa 8 päivänä helmikuuta 2013.

[allekirjoitus]

Mario DRAGHI

EKP:n puheenjohtaja